

Walcher givetvis ikke var iført bispehue, som var en del af den liturgiske dragt; Florentius bruger ordet capitulum, hætte. Den dræbte Leofwin var ikke en tilfældig underordnet diakon, men dekanen af Durham, altså en af domkapitlets højeste dignitarer. Skildringen af biskoppens kapellans fjendskab mod den angelsaksiske stormand Liulf får i oversættelsen nærmest det modsatte indhold af Florentius' tekst: kapellanen er ikke »angst for at miste indflydelse og bange for at blive overset« (Albrechtsens oversættelse), men tværtimod opblæst af overmod (superbia) på grund af sin magt.

Også Albrechtsens interesse for de nationale spændinger i 1000-tallets England spiller ham ind imellem et puds. S. 178 fremhæver han, at Florentius' brug af titlerne greve, baron og vicegreve under året 1085 viser det franske kulturindslag, der gjorde sig gældende i England efter den normanniske erobring. Det er så vist ikke urigtigt, men det fremgår ikke af krønikens latinske tekst, hvor f.eks. titlen vicecomes, vicegreve, også bruges om personer i den angelsaksiske tid – her oversætter Erling Albrechtsen den blot med den angelsaksiske titel thane (således s. 134). Tronstridighederne efter Knud den Stores død 1035 får i oversættelsen s. 137 tilført en national dimension, som ikke findes i krøniken, fordi Albrechtsen oversætter »majores natu Angliæ« som »de engelskfødte stormænd«; »majores natu« er her givetvis en ordret latinsk gengivelse af det angelsaksiske ealdormen, stormænd, og oversættelsen skulle blot lyde »Englands stormænd« – uden antydning af deres nationale afstamning.

Sådanne skønhedsfejl er ærgerlige og ikke helt ubetydelige; men de skal ikke fratage Erling Albrechtsen æren ved at have givet en bred dansk læserkreds adgang til et vigtigt kildekrift,

som ellers kun har været tilgængeligt i en tekstudgave og et par engelske oversættelser fra midten af forrige århundrede, som næppe findes på mange danske biblioteker.

Michael H. Gelting

Diplomatarium Danicum 3. r., 9. bd., 1371-1375. (C.A. Reitzels Forlag, 1982). 530 s.

Danmarks Riges breve 3.r., 9. bd., 1371-1375. (C.A. Reitzels Forlag, 1982). 402 s.

Med dette bind er 3. række af diplomatiet afsluttet. Den omfatter ligesom det tilsvarende bind af Danmarks Riges breve Valdemar Atterdags regeringstid i de ni vægtige bøger, der også medtager begyndelsen af dronning Margrethe 1s førelse af regeringen, så alle diplomer fra slutåret er samlet. Med denne nøjagtigt opregnede liste over aktstykker ses det først, hvor meget der er gået tabt og kun kendes i som regel ufuldstændige referater eller kun er nævnt, deriblandt Valdemar Atterdags testamente, som det nok var værd at kende, fordi det måske kunne give bidrag til en yderligere forståelse af kongens personlighed, hvorom meningene er forskellige.

Diplomatiet er nu nået til en foreløbig afslutning, men en fortsættelse er planlagt og allerede langt fremme, og enhver, der vil fordybe sig i middelalderens historie vil være C.A. Christensen og hans efterfølger Herluf Nielsen taknemmelig for det værktøj, som her er givet. Mange har arbejdet med, deriblandt Franz Blatt, som mindes i de to nu udkomne bind. Diplomatariet er nu fuldendt for tiden indtil 1375 med undtagelse af årene 1238-1249, der er blevet forsinket ved professor Skyum-Nielsens død, men snart kan ventes udsendt, og de tre rækker står som en

slutsten på århundreders arbejde. Allerede Arild Huitfeldt og Cornelius Hamsfort aftrykte diplomer eller refererede til deres indhold, senere samlede Peder Hansen Resen diplomer til sit Atlas og Erik Pontoppidan til sin kirkehistorie, og alle kendte værdien af aktstykker uden dog systematisk at samle på dem; men det var først Hans Gram og Jacob Langebek, der søgte at skabe et fuldstændigt diplomatarium. Hertil var tiden dog ikke moden, fordi det trods flere undersøgelser ikke var muligt at søge alle de steder igennem, hvor det kunne tænkes, at der lå hidtil ubemærkede diplomer. Der fulgte nu en periode, da forskellige samlinger så lyset. I Suhms store værk blev nogle aktstykker publiceret, og senere arbejdede særlig Oluf Nielsen flittigt og udgav bl.a. Kjøbenhavns Diplomatarium, som gik langt ud over middelalderens grænse. Repertoriet havde i sin afgrænsning flere mangler, men gik grundigere til veje i det danske materiale. Først Det danske Sprog- og Litteraturselskab har vovet at gå i gang med den krævende opgave at give en fuldstændig samling af alle diplomer, som belyser Danmarks historie, og samtidig fandtes der den sagkundskab, uden hvilken arbejdet ikke kunne udføres. At give en fuldstændig udgave er trods alt vel umuligt, da diplomer kan skjule sig på steder, hvor man mindst venter det.

Det nye bind bringer en liste over medarbejdere gennem årene og en tak til Ministeriet for kulturelle anliggender og Carlsbergfondet. Det sidste har båret de store udgifter, som skulle til for at gennemføre diplomatariet.

Helge Søgaard

Odense bys historie – Fra boplads til bispeby – Odense til 1559, af Henrik Thrane, Tore Nyberg, Finn Grandt-Nielsen og Mikael Venge. (Odense Universitetsforlag, 1982). 480 s., ill.

I anledning af Odense bys tilstundende 1000 års jubilæum (988) har bystyret igangsat dette monumentalværk, hvoraf flere bind allerede foreligger. Og takket være udsendelsen af dette 1. bind kan vi gennem dets forord betragte intentionerne og bemærke, hvorvidt og i hvor høj grad de reelt efterleves.

Naturligvis kan man ikke forvente, at en detaljeret 12 punkts disposition skal kunne lade sig tvinge ned over stoffet til punkt og prikke, da de forskellige epokers varierende kildemateriale nu engang åbner for ret forskellige praktiske muligheder. Men specielt har kommunalreformen i 1970 medført en omfattende indlemmelse af tidligere omegnskommuner; og da disses fortid også skal behandles, finder vi nok her en væsentlig del af grunden til, at værket efter de hidtidige bind at dømmes efter tid og lejlighed veksler imellem at optræde som en traditionel byhistorie, en »egnsbeskrivelse« og nu og da på det nærmeste en Fyns historie.

Antagelig er det dette krav, der overhovedet har gjort det muligt for museumsinspektør Thrane at beskæftige sig med Odense i forhistorisk tid, idet hans velskrevne indledning (for en ikke-sagkyndig betragter) alt i alt virker som en instruktiv oversigt over Danmarks oldtid, bevares fortrinsvis illustreret ved fynske eksempler.

Et andet krav af nok så diskutabel art var, at samtlige værkets forfattere skulle være knyttet til staden eller i det mindste til Fyn, et »fødestedskriterium«, som næppe lader sig fagligt forsvare. Ligeledes havde jeg gerne hørt saglige begrundelser for det store